

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.08.1996, sp. zn. 1 Tzn 16/96, ECLI:CZ:NS:1996:1.TZN.16.1996.1

Číslo: 40/1997

Právní věta: I. Zákaz výslechu svědka, jenž byl (má být) vyslechnut cestou mezinárodní právní pomoci prováděné na podkladě Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních (č. 550/1992 Sb.), je třeba posuzovat podle právního řádu dožádaného státu, v němž byl (má být) tento výslech proveden. Tento právní řád je třeba v trestním řízení dokazovat.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.08.1996

Spisová značka: 1 Tzn 16/96

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Právní pomoc mezinárodní

Předpisy: 550/1992 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 40

I. Zákaz výslechu svědka, jenž byl (má být) vyslechnut cestou mezinárodní právní pomoci prováděné na podkladě Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních (č. 550/1992 Sb.), je třeba posuzovat podle právního řádu dožádaného státu, v němž byl (má být) tento výslech proveden. Tento právní řád je třeba v trestním řízení dokazovat.

II. Pro posouzení skutkových otázek nezbytných k vyměření cla a dovozní přírážky z dovezeného zboží se vyžadují odborné znalosti, takže pokud nebyly vyřešeny rozhodnutím příslušného celního úřadu, je třeba k jejich zodpovězení v jednoduchých případech opatřit odborné vyjádření podle § 105 odst. 1 tr. ř., ve složitějších případech pak přibrat znalce.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 8. 1996 sp. zn. [1 Tzn 16/96](#))

Nejvyšší soud České republiky zamítl stížnost pro porušení zákona podanou proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 1. 1996 sp. zn. 12 To 105/95.

Z odůvodnění:

Krajský státní zástupce v Praze podal v této trestní věci u tamního krajského soudu dne 23. 6. 1995

již druhou obžalobu sp. zn. Kzv 37/94, v níž obviněné R. P., ing. A. P. a B. K. viní z trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. a A. P a B. K. navíc i z trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné dávky podle § 148 odst. 1, 3 tr. zák.

Uvedených trestných činů se obvinění měli dopustit podle žalobního návrhu tím, že obviněný R. P. prostřednictvím firmy E. I. Norimberk, SRN, objednal v květnu 1992 od firmy B. se sídlem v Kolíně nad Rýnem, SRN, 960 kantonů cigaret HB v hodnotě 283 000 DM, přičemž jako příjemce zboží byla uvedena firma U. Benešov, dne 5. 6. 1992 byla dodávka dopravena do Benešova a zde s vědomím majitelů firmy U. obviněných ing. A. P. a B. K. celně deklarována jako zboží firmy U., které bylo vyměřeno celní pobočkou Benešov clo ve výši 3 322 664 Kč a dovozní přírážka ve výši 511 176 Kč, avšak jmenovaní odmítli uhradit jak clo, tak dovozní přírážku s tvrzením, že jejich firma zboží neobjednala ani neprodala, přičemž všichni tři obvinění v této souvislosti uvedli, že zboží bylo určeno pro neexistující firmu C. Bratislava, která měla cigarety na reexport, přičemž po dohodě se zástupcem firmy E. I. a zástupcem firmy R. B., která na nákup cigaret v SRN poskytla finanční krytí, rozprodali obvinění ing. A. P. a B. K. cigarety na území České republiky a takto poškodili stát o částku 3 833 820 Kč, a dále nepředložili Finančnímu úřadu Benešov doklady o prodeji zboží v úmyslu vyhnout se úhradě daně z obratu, čímž poškodili stát o další částku 7 968 000 Kč.

Krajský soud v Praze tuto obžalobu předběžně projednal v neveřejném zasedání, kde usnesením ze dne 15. 8. 1995 sp. zn. 8 T 52/95 podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. rozhodl o vrácení věci státnímu zástupci k došetření.

Stížnost krajského státního zástupce v Praze proti tomuto usnesení byla usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 1. 1996 sp. zn. 12 To 105/95 podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta jako nedůvodná.

Proti tomuto pravomocnému usnesení Vrchního soudu v Praze jako soudu druhého stupně podal ministr spravedlnosti České republiky u Nejvyššího soudu České republiky stížnost pro porušení zákona, a sice v neprospěch obviněných R. P., ing. A. P. a B. K.

Ministr spravedlnosti ve svém mimořádném opravném prostředku poukázal na skutečnost, že tato trestní věc již jednou byla při předběžném projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena státnímu zástupci k došetření, a to usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 19. 5. 1994 sp. zn. 2 T 25/94, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze z 6. 9. 1994 sp. zn. 1 To 96/94. V rámci provedeného došetření věci orgány přípravného řízení opatřily cestou mezinárodní právní pomoci výpovědi svědků, jejichž opatření se soudy prvního a druhého stupně dožadovaly. Pokud jde o svědeckou výpověď dr. W. G., na jejíž neúplnost oba tyto soudy poukazují a jejíhož doplnění se dožadují, tato výpověď nemá pro rozhodnutí o vině zásadní význam. Je totiž problematické, zda podrobné zjišťování okolností jednání s německým dodavatelem cigaret je rozhodné pro posouzení věci a zda výslech dr. W. G. by vůbec směřoval k objasnění základních skutečností pro rozhodnutí ve smyslu novelizovaného ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. Pokud jde o zjištění aktuálního stavu celního řízení v této věci, toto zjištění je zcela jednoduchým úkonem, který může bez problémů provést soud prvního stupně dotazem u příslušného celního úřadu České republiky. I kdyby v tomto ohledu nějaké pravomocné rozhodnutí celního orgánu existovalo, bylo by pouze jedním z podkladů pro rozhodnutí soudu. Tato skutečnost proto sama o sobě nemůže být důvodem pro postup podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. (vrácení věci státnímu zástupci k došetření), což ostatně vyplývá i z napadeného rozhodnutí stížnostního soudu.

Ve stížnosti pro porušení zákona proto bylo navrženo, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Vrchního soudu v Praze a v řízení, jež mu předcházelo, byl ve prospěch výše jmenovaných obviněných porušen zákon, toto usnesení i jemu předcházející usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. 8. 1995 sp. zn. 8 T 52/95 aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil a

dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud především zjistil, že stížnost pro porušení zákona byla v neprospěch obviněných podána v poslední den šestiměsíční lhůty od právní moci napadeného usnesení, tedy včas, když napadené usnesení se stalo pravomocným dnem vyhlášení (2. 1. 1996) a stížnost pro porušení zákona byla podle podacího razítka pošty podána 2. 7. 1996.

Když však Nejvyšší soud podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost výroku napadeného usnesení i řízení, jež mu předcházelo, dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona není důvodná.

Ministr spravedlnosti ve svém mimořádném opravném prostředku správně připomíná, že novelou trestního řádu č. 292/1993 Sb. (účinnou od 1. 1. 1994) bylo zúženo právo soudu vrátit věc při předběžném projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. státnímu zástupci k došetření. Takový postup je nyní přípustný jen za podmínky, že je toho třeba k odstranění závažných vad přípravného řízení nebo k objasnění základních skutečností pro rozhodnutí.

Jak již bylo vpředu zmíněno, posuzovaná věc byla při předběžném projednání obžaloby již jednou podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena státnímu zástupci k došetření, a to usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 19. 5. 1994 sp. zn. 2 T 25/94, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 9. 1994 sp. zn. 1 To 96/94. Na rozhodnutí tohoto druhu sice nelze zcela analogicky aplikovat ustanovení § 264 odst. 1 tr. ř. o vázanosti soudu, jemuž byla věc vrácena k novému projednání a rozhodnutí, právním názorem odvolacího soudu a o jeho povinnosti provést úkony a doplnění, jejichž provedení odvolací soud nařídil. Jde však o rozhodnutí, jehož odůvodnění konkretizuje a blíže specifikuje obsah výroku, takže, pokud je takové rozhodnutí pravomocné a tedy i závazné, je třeba trvat na tom, aby věc byla došetřena v rozsahu, který soud v tomto odůvodnění stanovil jako nezbytný pro své rozhodnutí. Opačný postup, kdy nová obžaloba by byla podána po jen částečném došetření věci a bylo by spoléháno na to, že vzhledem k nové dikci ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. soud již nemůže takovou částečně došetřenou věc vrátit k došetření, je třeba odmítnout, neboť by umožňoval nejen nedůsledný postup v provádění úkonů přípravného řízení, ale přenášel by též povinnosti orgánů činných v tomto stadiu řízení na soud. V případech, kdy je po podání nové obžaloby rozhodováno o opětovném vrácení věci státnímu zástupci k došetření, je proto třeba vykládat novelizované ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. pod tímto zorným úhlem.

I stížnost pro porušení zákona připouští, že posuzovaná věc nebyla v přípravném řízení došetřena zcela podle požadavků soudů prvního a druhého stupně, obsažených v rozhodnutích o prvním vrácení věci. Svědecká výpověď dr. W. G. se nejeví jako důkaz okrajového významu, ale, jak správně uvádějí Krajský soud v Praze i Vrchní soud v Praze, jako důkaz nemalé důležitosti. Oba jmenované soudy proto právem poukázaly na nedostatečnost dosavadního výsledku tohoto svědka, advokáta ve Spolkové republice Německo, a na nutnost jeho opakování (včetně vyžádání příslušných listin o předmětném obchodu), neboť lze důvodně předpokládat, že v hlavním líčení nebude jeho osobní výslech možný.

V této souvislosti však pokládá Nejvyšší soud za nutné připomenout, že podle právního řádu České republiky by se na tento svědecký výslech advokáta o skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb, zřejmě vztahovala povinnost mlčenlivosti upravená v § 21 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, a tedy i zákaz výsledku podle § 99 odst. 2 tr. ř. Je pravděpodobné, že tato zásada, která je všeobecně považována za jednu ze základních zásad činnosti advokáta, je vtělena i do právního řádu Spolkové republiky Německo. Ještě před opakováním svědeckého výsledku dr. W. G. bude proto třeba cestou právní pomoci uvedenou otázkou vyjasnit, a to i doložením příslušných předpisů právního řádu SRN, jež ji upravují. Právní pomoc se bude v této věci uskutečňovat na základě Evropské úmluvy o vzájemné právní pomoci (č. 550/1992 Sb.), podle jejíhož článku 3 dožádaná strana provede způsobem upraveným v jejím právním řádu každé dožádání

týkající se trestní věci, které jí zaslaly justiční orgány dožadující strany za účelem provedení důkazu nebo předání věcí, které mají být použity jako důkazy, spisů nebo listin. V případě, že se na výslech tohoto svědka bude podle právního řádu SRN vztahovat povinnost mlčenlivosti, nebude zřejmě možné v dalším řízení považovat za přípustný důkaz ani jeho dosavadní svědeckou výpověď, neboť v takovém případě by nebylo možno mít zato, že byla získána zákonným způsobem.

Pokud jde o opatření dalšího požadovaného důkazu, Vrchní soud v Praze v napadeném usnesení správně korigoval požadavek Krajského soudu v Praze na nutnost opatření pravomocného rozhodnutí celního úřadu o vyměření cla a dovozní přírážky ze zmíněného zboží. Otázka vyměření cla a dovozní přírážky celním úřadem z dovezeného zboží není otázkou pouze právní, neboť k jejímu zodpovězení je nutné posouzení skutkových otázek, ke kterému je třeba odborných znalostí. Proto, pokud tato otázka nebude vyřešena zmíněným rozhodnutím celního úřadu, bude třeba k jejímu vyřešení přibrat znalce z příslušného oboru. To však neznamená, že tento důkaz, ať již bude proveden v podobě rozhodnutí celního úřadu nebo znaleckého posudku, by neměl být orgány činnými v trestním řízení přezkoumán (jako každý jiný důkaz) způsobem předpokládaným v § 2 odst. 6 tr. ř.

Z toho, co bylo až dosud uvedeno, je zřejmé, že Nejvyšší soud se neztotožnil s námitkami uplatněnými ve stížnosti pro porušení zákona, ale naopak s potřebou důsledného došetření této věci ještě ve stadiu přípravného řízení. Stížnost pro porušení zákona podanou proti napadenému usnesení Vrchního soudu v Praze proto jako nedůvodnou podle § 268 odst. 1 tr. ř. zamítl.